

Брюксел, 25 април 2025 г.
(OR. en)

6509/25

LIMITE

EDUC 41
JEUN 24
SOC 95
DIGIT 31

БЕЛЕЖКА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
Относно:	Проект за заключения на Съвета относно приобщаващи, ориентирани към учащите практики в сферата на образованието и грижите в ранна детска възраст и училищното образование — <i>Одобряване</i>

1. Комитетът по образование разглежда посочения по-горе проект за заключения на Съвета на няколко свои заседания. По приложения текст има съгласие от всички делегации.
2. Комитетът на постоянните представители се приканва да потвърди наличието на съгласие по приложения текст и да го представи на Съвета по образование, младеж, култура и спорт за одобрение на заседанието му на 12 май 2025 г. и последващо публикуване в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Проект за заключения на Съвета относно приобщаващи, ориентирани към учащите практики в сферата на образованието и грижите в ранна детска възраст и училищното образование

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

КАТО ПРИПОМНЯ приетите в рамките на Съюза текстове относно политиките в сферата на образованието и обучението и социалните въпроси,

ПОДЧЕРТАВА, че

1. Принципите на приобщаващото образование отразяват основните права на всички учащи, залегнали в Конвенцията на ЮНЕСКО за борба срещу дискриминацията в областта на образованието, Конвенцията на ООН за правата на детето, Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания и Хартата на основните права на Европейския съюз.
2. Образованието и обучението играят решаваща роля за насърчаването на приобщаващи и демократични общества и за стимулирането на конкурентоспособността и просперитета. Приобщаващото общество, изградено върху справедливо и висококачествено образование и обучение и осигуряващо достъпна инфраструктура, учебни материали и педагогически подходи, гарантира и подобрява възможностите, благосъстоянието и растежа за всички учащи, независимо от техния произход, способности или ситуация. Без приобщаващо образование потенциалът за иновации и устойчив напредък е ограничен, а когато се оползотворяват разнообразните таланти и перспективи на всички хора, се засилват както социалното сближаване, така и конкурентоспособността.

3. Образованието и грижите в ранна детска възраст и училищното образование играят основополагаща роля, като въвеждат превантивни мерки за преодоляване на социалните неравенства, като същевременно насърчават индивидуалното и общественото благосъстояние в дългосрочен план. Приобщаващите, ориентирани към учащите практики в образованието и грижите в ранна детска възраст и в училищното образование насърчават равните възможности, социалното сближаване и пълноценното участие на всички деца и учаци в образованието и в обществото, като същевременно допринасят за цялостното им личностно, емоционално и социално развитие. Освен това те гарантират, че системите за образование и обучение остават устойчиви, приспособими и справедливи, като дават на всички възможности да израстват и да реализират пълния си потенциал.
4. Концепцията за приобщаващо образование и интегрирането му в рамките на политиките на държавите членки в сферата на образованието и обучението се развива и продължават да се развиват. Понастоящем приобщаващото образование все повече се възприема като системен подход, който обхваща всички учаци, за да се гарантира тяхното всеобщо право на образование. Целта е да се предложат съдържателни, висококачествени образователни възможности и непрекъсната подкрепа за всеки учащ в съответствие с първия и единадесетия принцип на Европейския стълб на социалните права и първия стратегически приоритет на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него.

ИЗТЪКВА, че

5. За целите на настоящите заключения термините „образование и грижи в ранна детска възраст“ (ОГРДВ) и „училищно образование“ трябва да се разбират в съответствие с националното право и структурата на всяка национална система за образование и обучение.

ОТЧИТА, че

6. При образованието и обучението е в ход важна трансформация, обусловена от напредъка в технологиите, развиващите се иновативни педагогически подходи и променящите се потребности на обществото. Тези промени прекрояват преподаването, ученето и оценяването, като все повече се набляга на персонализираните, иновативни, приобщаващи и гъвкави практики.

7. Неотдавнашните кризи, включително природните бедствия, въоръжените конфликти (като например агресивната война на Русия срещу Украйна), икономическата нестабилност и извънредните ситуации в областта на общественото здраве, както и политическите и социалните сътресения, които поставят под въпрос зачитането на човешкото достойнство и по-нататъшното утвърждаване на правата на човека, присъщи за европейското пространство за образование, оказват дълбоко и често трайно въздействие върху системите за образование и обучение в цяла Европа. Тези фактори могат да нарушат процеса на учене и да ограничат достъпа до ресурси и следователно да изострят неравенствата.
8. Нарастващото многообразие на децата и учащите създава предизвикателства за заведенията за ОГРДВ и училищата, като откроява необходимостта да се отговори ефективно на разнообразните им потребности. Тези институции следва да бъдат по-устойчиви, достъпни и приобщаващи, така че да насърчават равните възможности за учене и цялостното развитие на всяко дете и всеки учащ, като по този начин допринасят за социалното сближаване.
9. Училищните ръководители, учителите, обучителите и останалият персонал, включително в ОГРДВ, играят решаваща роля за гарантиране на успеха на приобщаващото образование. Набирането и задържането на квалифицирани специалисти обаче продължава да бъде значително предизвикателство в много държави членки, което би могло да възпрепятства ефективното реализиране на приобщаващото образование.

ОТЧИТА, че

10. Ранните години на образованието, особено в заведенията за ОГРДВ, са от решаващо значение за полагането на основите на приобщаващото учене. Тези години благоприятстват цялостното личностно, емоционално и социално развитие на децата, оформят положителното им отношение към ученето, стимулират любознателността им и изграждат самочувствие. Равният достъп до висококачествено образование, ранните интервенции и приобщаващите педагогически методи могат значително да подобрят шансовете на всички деца да постигнат успех в живота.
11. Приобщаващите, ориентирани към учащите практики поставят всеки индивид с неговите собствени предизвикателства, интереси и таланти в центъра на образователния процес и използват гъвкави и адаптивни методи, за да стигнат до учащите и да ги насочват към развиване на пълния им потенциал и постигане на успех в училище, като противодействат на ограниченията, наложени от структурните неравенства, вредните обществени норми и стереотипи.
12. Чрез приобщаващото си измерение неформалното образование може да допринесе за развитието и подобряването на социалните умения на учащите. Важно е да се изградят мостове между формалното и неформалното образование и да се насърчават съвместни инициативи и действия между тях.
13. Основани на обективни данни изследвания показват, че приобщаващото образование е от полза за всички учащи както по отношение на образователните резултати, така и на личностното, емоционалното и социалното развитие и общото благосъстояние, както и че когато учащи с различен произход и способности са заедно в класическата класна стая, но техните потребности се удовлетворяват чрез специфични мерки за подкрепа, има по-голяма вероятност те да развият положителни социални отношения, по-голямо самочувствие и по-силни умения за решаване на проблеми, които са от решаващо значение за ученето през целия живот и активното участие в обществото и на пазара на труда.
14. Достъпът до висококачествени данни за резултатите на учащите, приобщаващите практики и пречките, пред които са изправени учащите с различни и специални образователни потребности, е изключително важен за мониторинга на напредъка, оценката на въздействието на приобщаващите образователни политики и действията, гарантиращи, че училищните практики непрекъснато се адаптират, за да отговарят на променящите се нужди на всички учащи.

15. Основаните на обективни данни политики, включително за ефективността на приобщаващите практики, дават важни насоки за разработването и прилагането на приобщаващи системи за образование и обучение на всички равнища, както и за да се гарантира, че интервенциите са съобразени с различните нужди на учащите и едновременно с това утвърждават висококачественото и справедливо образование и обучение.
16. Ефективната и висококачествена първоначална подготовка на учителите и непрекъснатото професионално развитие, основано на обективни данни и най-добри практики, както и на потребностите и очакванията на учителите, са от съществено значение, за да се предоставят на училищните ръководители, учителите, обучителите и останалия персонал, включително в сферата на ОГРДВ, знанията, уменията, нагласите и стратегиите за преподаване, улесняващи приобщаващото образование. Това включва да им се даде възможност да използват етични и безопасни помощни технологии в подкрепа на деца и учаци с различни потребности в неспециализираните групи в контекста на ОГРДВ, класните стаи и училищата.
17. Интегрирането на принципите на приобщаващото образование в системите за образование и обучение изисква всеобхватен, общоучилищен подход, при който учебните процеси, практиките на преподаване, методите за оценяване, училищната среда и услугите за подкрепа да са съгласувани, за да се осигури цялостно образователно преживяване и да се гарантира благосъстоянието на всички учаци, а училищните ръководители, учителите, обучителите и останалият персонал да отразяват многообразието на обществото.

КАТО ВЗЕМА ПРЕДВИД

18. Значението на приобщаващите образователни практики, основани на ориентиран към учащите подход, при който се вземат предвид разнообразните нужди, интереси и стилове на учене на всяко дете – от ОГРДВ до училищното образование.
19. Значението на диверсифицирания и квалифициран преподавателски състав за подобряване на резултатите от ученето за всички учаци и приноса на тези фактори за социалното сближаване и развитието на демократичните общества.

20. Значението на комуникацията и сътрудничеството с всички семейства, родители или настойници, за да се гарантира, че решенията се вземат във висшия интерес на детето.
21. Необходимостта от по-нататъшно разработване и системно прилагане на основани на обективни данни политики и практики, за да се отговори на променящите се и разнообразни нужди на децата и учащите както в ОГРДВ, така и в училищното образование, като същевременно се гарантира, че тези подходи вземат предвид най-новите изследвания, свързани с областта на образованието и обучението.

ИЗТЪКВА необходимостта

22. Да се гарантира адекватно и ранно идентифициране на разнообразните потребности на учащите с цел създаване на приобщаваща и безопасна учебна среда, която насърчава участието на всички учаци в справедливо и висококачествено образование и обучение при зачитане на многообразието и общите европейски ценности и насърчаване на цифровия хуманизъм.
23. Да се отговори на разнообразните потребности на учащите чрез осигуряване на подходящи мерки за подкрепа, основани на обективни данни, като същевременно на учащите, училищните ръководители, учителите, обучителите и останалия персонал се предоставят необходимите знания, умения и нагласи за признаване и ценене на многообразието и насърчаване на социалното сближаване, равенството, личната реализация и активното гражданство.
24. Да се развиват и укрепват изследванията, надеждните системи за събиране на данни и проучвания в областта на приобщаващото ОГРДВ и училищното образование, за да се направлява стратегическият избор на ефективни и ефикасни приобщаващи подходи.

ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

25. Да продължат да разработват, когато е уместно, и да прилагат интегрирана и всеобхватна стратегия за успех в училище и приобщаващи политики, които насърчават активното участие на всички деца и учаци, като гарантират равен достъп до висококачествено ОГРДВ и училищно образование и премахват пречките пред ученето.
26. Да насърчават подходи и стратегии за преподаване и формиращо оценяване, които са целенасочени, гъвкави, диференцирани и персонализирани, за да се отговори на различните нужди на учащите, така че образователната среда да подкрепя пълноценното участие на всеки учещ, независимо от началното му ниво.
27. Чрез общоучилищен подход да продължат да развиват приобщаваща култура и практики за ОГРДВ и училищно образование, които зачитат и ценят многообразието, утвърждават уважението към всички индивиди и ролеви модели от всички сфери на живота и насърчават основани на сътрудничество подходи към ученето, при които децата, учащите, семействата, родителите или настойниците, училищните ръководители, учителите, обучителите и останалия персонал, като например помощният и специализираният персонал, включително в сферата на ОГРДВ, работят заедно за създаване на подкрепящи учебни общности, които вземат под внимание потребностите от обучение и благосъстоянието на всеки.
28. Да гарантират, че се полагат усилия за включване на възгледите и мненията на всички учаци по образователни въпроси, които ги засягат, за да се засили тяхното усещане за ангажираност и принадлежност, като същевременно им са даде възможност да се чувстват овластени, приобщени и участващи в демократичните процеси.

29. Да насърчават по-широкото участие на семействата, родителите или настойниците в живота на заведенията за ОГРДВ и училищата, за да се подпомогне признаването на потребностите и способностите на техните деца и техния социално-икономически и културен произход, като същевременно се вземат предвид висшите интереси на детето.
30. Да обмислят инвестиране в първоначална подготовка на учителите и непрекъснато професионално развитие и подкрепа за училищните ръководители, учителите, обучителите и останалия персонал, като например помощния и специализирания персонал, за да се гарантира, че те разполагат със знанията, уменията и нагласите за прилагане на приобщаващи практики на преподаване и оценяване, за признаване и вземане под внимание на разнообразните нужди на учащите и за насърчаване на подкрепяща учебна среда.
31. Въз основа на съществуващите структури за избягване на допълнителна административна тежест да увеличат усилията за събиране и анализ на данни относно приобщаващите практики и резултатите от ученето за всички учащи, като се обърне специално внимание на тези от по-слабо представени и маргинализирани групи и на тези със специални образователни потребности и същевременно се избягва поставянето на етикети и стигматизацията, за да се гарантира, че политиките се основават на надеждни и актуални обективни данни.
32. Да подкрепят анализа на ефективни приобщаващи практики и превръщането на научните изследвания в практически стратегии за приобщаване, като се гарантира, че тези стратегии са контекстуално уместни и приспособими към различни видове образователна среда.

33. Да насърчават, когато е целесъобразно, етичното и безопасно използване на помощни технологии и цифрови инструменти, като се възползват от новите възможности, които може да предостави изкуственият интелект, за да се увеличи достъпността и да се подобрят резултатите от ученето за учащите с различни потребности, както и да се насърчи равният достъп до тези технологии и инструменти.
34. Да насърчават още повече сътрудничеството между създателите на политики, изследователите, младите хора, училищните ръководители, учителите, обучителите и останалия персонал, включително в сферата на ОГРДВ и други заинтересовани страни, за да се гарантира, че основаните на обективни данни практики се споделят, оценяват и прилагат в системите за образование и обучение.
35. Да насърчават сътрудничеството между институциите за ОГРДВ, училищата, висшите училища и научноизследователските институции за разработването на иновативни, основани на обективни данни, приобщаващи и ориентирани към учащите методи, които подпомагат училищните ръководители, учителите, обучителите и останалия персонал, включително в сферата на ОГРДВ, в тяхната работа.
36. Да укрепват партньорствата между институциите за ОГРДВ, училищата, социалните служби, доставчиците на здравно обслужване, младежките организации и организациите, базирани в общността, за да се подкрепи цялостното развитие на децата и учащите, като се обръща внимание както на образователните, така и на социално-икономическите фактори, които влияят на техните резултати от ученето и тяхното благосъстояние.
37. Да наблюдават и оценяват ефективността на приобщаващите образователни политики и практики, използвайки различни средства, включително обратна връзка от учащите, училищните ръководители, учителите, обучителите и останалия персонал, включително в сферата на ОГРДВ, и семействата, родителите или настойниците, като правят необходимите корекции, за да се гарантира непрекъснато подобряване.

ПРИКАНВА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

38. Да продължи да предлага подкрепа на държавите членки в усилията им за прилагане на приобщаващи образователни практики чрез финансиране от ЕС с всички налични средства, без да се засягат преговорите по многогодишната финансова рамка за периода след 2027 г., и чрез разработване на ресурси, които насърчават основани на обективни данни приобщаващи политики, като се използва, наред с другото, експертният опит на Постоянната група по показателите и критериите.
39. Да продължи да предлага подкрепа на държавите членки в дейности за партньорско обучение, които създават възможности за проучване на данни от изследвания и за извличане на поуки от опита в насърчаването на промяната и иновациите в системите за образование и обучение.
40. Да продължи разработването на регистър на основани на научни изследвания ефективни и ефикасни политики и практики в областта на приобщаващото образование въз основа на съществуващите ресурси, като например Европейската платформа за училищно образование, с цел подпомагане на училищните ръководители, учителите, обучителите и останалия персонал, включително в сферата на ОГРДВ, както и на местната, регионалната и националната политика, за да се подобрят резултатите за всички деца и учаци.
41. Да продължи да си сътрудничи и да търси полезни взаимодействия с международни организации, независими агенции и други имащи отношение международни участници, като например Европейската агенция за специални образователни потребности и приобщаващо образование, ОИСР, Международната асоциация за оценка на образователните постижения, ЮНЕСКО, УНИЦЕФ и Европейската статистическа система, за да се укрепят обективните данни относно приобщаващото образование, като същевременно се избягва създаването на нови структури.
42. Да взема предвид тези заключения при подготовката и изпълнението на действия в областта на приобщаващото образование, като същевременно зачита принципа на субсидиарност.

ПРИКАНВА КОМИСИЯТА И ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

43. Да продължат да използват пълния потенциал на програмата „Еразъм+“ в подкрепа на приобщаващото образование чрез проекти, практики и педагогически инструменти във всичките ѝ измерения и действия и да се възползват максимално от приобщаващия подход на програмата към мобилността с учебна цел, така че това да доведе до реална промяна в системите за образование и обучение.
 44. Да поемат ангажимент да гарантират, че приобщаващото образование продължава да бъде приоритет на равнището на ЕС в областта на образованието и обучението, като допринасят за пълното изграждане на европейското пространство за образование и постигането на целите на ООН за устойчиво развитие, по-специално цел 4 (Качествено образование).
 45. Да продължат диалога и сътрудничеството между всички заинтересовани страни на местно, регионално, национално, европейско и международно равнище в сектора на образованието и обучението с цел създаване на приобщаващи, справедливи и ориентирани към учащите системи за образование и обучение, които подкрепят развитието на всички учаци.
-